

СНОРИ СТУРЛУСОН

САГА ЗА МАГНЮС БЕРФЬОТ

Част 12 от „Земният кръг“

Превод от норвежки: Румяна Сиромахова, 2003

chitanka.info

Веднага след смъртта на крал Улав за крал на цяла Норвегия бил провъзгласен синът му Магнюс. Когато опландците научили за смъртта на крал Улав, те провъзгласили Хокон, Възпитаника на Туре, за крал. Той бил племенник на Магнюс. Хокон, Туре и свитата им се запътили към Тронхайм и щом стигнали до Нидарос, свикали тинга на Йоре^[1]. На него Хокон предявил претенции към кралската титла. Селяните се съгласили да го приемат за крал на половината от страната, какъвто бил баща му Магнюс. Хокон премахнал граничната такса за тръондерците и въвел много други облекчения за тях. Освободил ги от задължението да носят коледни дарове на краля. Тогава всички тръондерци се заклели във вярност на крал Хокон и му обещали своето приятелство. Хокон се сдобил с лична дружина и заминал обратно за Опландия. Той въвел за опландците същите облекчения, както за тръондерците, и опландците също му се заклели във вярност и подчинение. Тогава в Тронхайм се рецитирали тези стихове:

*Пристигна тук младият Хокон.
Той е най-личен още по рождение.
Първи е в ездата на страната.
След него се нарежда Стайгар-Туре.
Самият той, тъй щедър,
предложи на наследника на Улав
половината страна.
Магнюс, този сладкодумник,
по-малко не ще притеежава.*

2. През есента крал Магнюс заминал за Леговището. Настанил се в кралската резиденция и останал, докато минала половината зима. Магнюс разполагал със седем дълги кораба, намиращи се в постоянна готовност до брега на река Нид, точно до кралската резиденция. Когато крал Хокон разбрал, че крал Магнюс е в Тронхайм, прекосил планината Довре и се запътил към Леговището. Хокон се настанил в Скулегорд край църквата „Св. Клеменс“. Това била старата кралска резиденция. Крал Магнюс не одобрил големите дарове, които крал Хокон раздал на земевладелците, за да купи тяхното приятелство.

Магнус смятал, че Хокон се разпорежда с неговото имущество. Бил много разгневен от това и го приел като измама, защото така щял да получава по-малко доходи от тези, които получавали преди баща му и дядо му. За всичко това Магнус обвинил Туре. Крал Хокон и Туре забелязали отношението на Магнус и се изплашили. Били почти сигурни, че Магнус има дълъг кораб, готов да тръгне всеки момент.

През ранна пролет, когато наближила кинделмесата, крал Магнус тръгнал в най-тъмната нощ^[2] с кораба, покрит с платнище, и със запалени свещи под него. Отплавал към Хьовринг. Акостирал там и хората му запалили голям огън на брега. Крал Хокон и дружината му, които били в града, видели пламъците и помислили, че зад тях стои някакъв заговор. Хокон наредил да се съберат войниците му и всички мъже от Леговището и да останат заедно през нощта. На сутринта, когато започнало да се развиделява, крал Магнус видял войската край Йоресюнд и отплавал от фиорда към Гюлатингшлаг. Тогава крал Хокон се отправил също натам с намерение да стигне до Викен. Хокон свикал първо съвета в града. На него приканил хората да се съберат около него и отново обещал на всички своето приятелство. Хокон признал, че го беспокоят намеренията на неговия роднина крал Магнус. Крал Хокон възседнал коня си и се приготвил да тръгне. Всички му се заклели във вярност, обещали му помощ и подкрепа и го последвали към Стайнберг.

Крал Хокон се насочил към планината Довре. Един ден, докато преминавали през нея, кралят препуснал след една бяла яребица, а тя отлетяла. Много скоро след това Хокон се разболял тежко и умрял още в планината. Отнесли тялото му обратно в Леговището само месец след като тръгнал оттам. Всички граждани го посрещнали. Повечето от тях плачели, защото го чувствали като много близък човек. Положили тялото на крал Хокон в църквата „Исус Христос“. Така той останал завинаги на двайсет и пет години. Бил един от най-обичаните владетели на Норвегия. Хокон се сражавал в Бярмеландия и спечелил победа там.

3. През зимата крал Магнус отплавал за Викен. Напролет отишъл в Халандия и плячкосвал надлъж и шир. Изгорил Вискадал и много други селища. Спечелил голяма плячка и се върнал в кралството си. Бьорн Крепхен^[3] разказва в „Магнусдропа“:

*Кралят на Вос
с меча си тръгна за Халандия.
Врагът във ярост бе преследван.
Кралят на Хордаландия
къщите на селяните изгори.
Тръондерският вожд опожари
още селища надлъж и шир.
Високо пламъците вятърът издигна.
Вдовиците на Вискадал не мигнаха.*

Тук ще разкажем как крал Магнус нанесе огромни щети на Халандия.

4. Свайн се наричал синът на Харалд Флете, който бил датчанин по произход. Той бил голям морски разбойник и велик боец, сръчен като никой друг. Произхождал от знатните родове на своята страна. Той живеел в обкръжението на крал Хокон. Когато кралят умрял, Стайгар-Туре изгубил надежда да сключи мирен договор и да се сприятели с крал Магнус, ако той поеме самостоятелно властта над цялата страна. Причина за съмненията на Стайгар-Туре били по-раншните му действия и съпротивата, която организирал срещу Магнус. Туре и Свайн намерили изход. Те събрали голяма дружина и я присъединили към многочислената военна част на Туре. Тъй като по това време Туре вече бил стар и трудноподвижен, предводител станал Свайн. Много хьовдинги приели плана на двамата, най-известният от тях бил Егил, синът на Аслак от Фоландия. Той бил феодал, женен за дъщерята на Огмюнд Турбергсон, която била сестра на Скуфте от Гиске. Шалг, богат и влиятелен мъж, също се присъединил към дружината. За това говори Туршел Хамарскалд в „Магнусдропа“:

*Tуре, велик в сечта, събра с Егил
от всички краища войска;
но не спечелиха особена изгода.
Разбрах — на Шалг другарите
понесли са щети големи,
когато феодалите*

*срещу военачалника вдигнаха ръка
и дадената клетва нарушиха.*

Туре и останалите събрали дружините в Опландия и влезли в Румсдал и Сюнмьоре. Оттам взели кораби и отплавали към Тронхайм.

5. Сигюрд Юлвсон се наричал един феодал, който бил син на Лодин Вигярскале^[4]. Той също съbral дружина, когато разбрал за Туре и войската му. Съbral всички, които можели да дойдат във Вигя. Свайн и Туре също отплавали натам с войската си. Те се сражавали със Сигюрд и воините му. Двамата победили и избили много бойци. Сигюрд отстъпил и избягал при крал Магнус. Туре и дружината му отишли в Леговището и останали известно време във фиорда. Към тях там се присъединили много мъже. Крал Магнус научил за това и веднага съbral войска. С нея отплавал на север към Тронхайм. Когато влязъл във фиорда и Туре и неговите спътници чули това, те се разположили около Хъовринг и се приготвили да отплават от фиорда. Загребали към Вагнвикстранд, акостирали и слезли на брега. Тръгнали към Тексдал. Пренесли Туре на носилка през планината. Когато минали планината и стигнали до вода, намерили няколко кораба и отплавали към Хологаландия. Крал Магнус тръгнал след тях веднага щом се приготвил в Тронхайм. Туре и хората му заминали още по на север към Бяркъой. Йон и синът му Видкюн, които били собственици на тамошното имение, избягали. Дружината на Туре обрала и изгорила имението, както и един красив дълъг кораб, който бил притежание на Видкюн. Когато корабът пламнал и се завъртял на едната си страна, Туре казал: „По-Вдясно на борд, Видкюн!“ Тогава били съчинени и следните редове:

*Насред Бяркъой гори
най-прекрасното имение, което знае.
Огънят искри.
Не, Туре никога не прави
нещо полезно!
Не може Йон да се оплаче,
че когато мракът легне,
липсват кражби и пожари.*

*В пламъци имението е обвито
и дим към небесата се издига.*

6. Йон и Видкюн пътували ден и нощ, докато се срещнали с крал Магнус. Свайн и Туре се отправили на юг и плячкосали надлъж и шир Хологаландия. Когато спрели във фиорда, който се нарича Харм, видели да приближават корабите на Магнус. Дружината на Туре смятала, че няма достатъчно хора, за да се сражава, и се измъкнала. Туре и Егил с войската си загребали към Хестюн, а Свайн се насочил към открыто море. Други техни воини влезли навътре във фиорда. Крал Магнус тръгнал след Туре и Егил. Когато корабите се озовали един срещу друг при акостирането, Туре се намирал в предната част на своя кораб. Тогава Свайн Юлвсон викнал към него: „Бърз ли си, Туре?“ Туре отвърнал: „Бърз съм в ръцете, но съм спънат в краката.“ Тогава воиниците на Туре и Егил хукнали нагоре по брега, а Туре бил пленен от врага. Пленили и Егил, защото той не искал да изостави жена си. Крал Магнус заповядал да отведат и двамата във Вамбархолм. Когато го повели по брега, Туре залитнал, а Видкюн му подхвърлил: „Повляво на борд, Туре!“ Отвели Туре до бесилката. Там той казал:

*Четирима бяхме някога —
напразно: управляваше един!*

А когато се качил на бесилката, казал: „Лош е лошият съвет!“ И увиснал. Щом отрязали въжето на извития клон, на който го обесили, Туре натежал, вратът му се пречупил и тялото му паднало на земята. Егил също бил отведен до бесилката. Когато робите на краля понечили да го окачат на клона, той им казал: „Не трябва да ме бесите, защото с това всеки от вас ще заслужи сам бесилото повече от мен.“ Тогава били съчинени и тези редове:

*Чувал съм, прекрасна жено,
че Егил успял да отправи
към простите роби на краля*

*истинни думи; дано е верно!
Той казал, че въжето на врата
повече от него
всеки от тях заслужава.
Твърде жестоко бе наказан
един боец.*

Крал Магнус присъствал, когато ги бесели, и бил толкова гневен, че никой от хората му не посмял да се застъпи за двамата пленници. Когато Егил увиснал на бесилката, кралят отронил: „Не ти помагат твоите роднини при нужда.“ От това разбрали, че кралят очаквал някой от присъстващите да го помоли да пощади живота на Егил. Бьорн Крепхенд разказва:

*Съобразителният господар на Согн
обагри своя меч сред Хармфюрд
в кръвта на вражеската си дружина.
Вълкът получи топла плът
да ръфа.
Ти чу, че кралят
трябваше да отмъсти за таз измяна.
Така потръгнаха нещата,
че Туре на бесилото увисна.
Успешен беше този поход
за краля на войската.*

7. След това крал Магнус отплавал за Тронхайм. Там наказал строго виновниците за измяната. Някои избил, а на други изгорил именията. Бьорн Крепхенд разказва:

*Храбрецът, който враните засища,
джужината от тръондерци изплаши,
когато пламъци искрящи
съзряха в селищата да се ширят.*

*Видях как кралят със един замах
двама херси умъртви.
Вълкът не огладня.
Орелът към бесилото се устреми.*

Свайн Харалдсон избягал първо към морето, а оттам към Дания, където останал, докато се помирил с крал Йойстайн Магнусон. Двамата сключили мирен договор и крал Йойстайн го направил свой приближен, сприятелил се с него и му оказал големи почести.

И така крал Магнус започнал да управлява сам Норвегия. Той задържал мира в страната и изгонил всички викинги и разбойници. Магнус бил предприемчив човек, обичал войните и решителните действия. По всичко приличал повече на своя дядо по бащина линия крал Харалд, отколкото на своя баща.

8. Крал Магнус тръгнал на поход извън страната с голяма и пищна войска и множество дълги кораби. Насочил се на запад през морето към Оркней. Пленил ярлите Пол и Арленд и ги изпратил в Норвегия. Сина си Сигюрд оставил да управлява островите и му назначил съветници. След всичко това крал Магнус отплавал с войската си към Сюдеръй. Там плячкосвали и опожарявали селищата, избивали местното население и грабели надълъж и шир. Селяните се пръснали на всички страни. Някои избягали към фиордите на Шотландия, други в Салтире^[5], трети в Ирландия. Някои били помилвани и се заклели във вярност на краля. Бьорн Крепхенд разказва:

*Огънят над Аюдхюс заигра
високо към небето.
Пръсна се народът,
от домовете
пламък изпълзя.
Към Ивист тръгна кралят
с огън и меч във кръв обагрен;
бондите трябваше да се простят
с живота и своето богатство.
Той, който враните poi,*

*стигна в Шид след това
и го изпепели.
В Тирвист щастлив вълкът
в червено зъбите си оцвети.
Гренландският крал
девиците накара
да заплачат горко.
Ад следващие неистовия страх.
Избяга от Мил народът.*

9. Крал Магнус отвел войската си на Светия остров^[6]. Пощадил жителите и имотите им. Говори се, че поискал да му отворят църквата „Колюмкиле“. Кралят не влязъл вътре. Той отворил и веднага затворил вратата. Залостил я така, че никой да не смее да влезе в църквата. Така си стои тя оттогава. Крал Магнус отплавал на юг към Ил, където плячкосвал и опожарявал. След като завоювал и тази земя, отишъл в Ирландия и Шотландия. И там плячкосал и опожарил селищата, през които минал, и се отправил към Ман. Бьорн Крепхенд разказва:

*На пустия Сандъй пренесе
чевръстият крал войната.
Над Ил дим се понесе,
когато воините кралски
огън разгоряха.
На юг от Сантире изгиваха хора
под острите на меча.
Кралят нареди
и при Ман мнозина да избият.*

Един от синовете на Гюдрьод, кралят на Сюдеръй, се казвал Логман. Неговата задача била да защитава Нуръй^[7]. Когато крал Магнус стигнал до Сюдеръй, Логман се скрил, но не напуснал островите си. Воините на крал Магнус обаче го хванали, а с него и екипажа му точно когато се канели да отплават към Ирландия. По

нареждане на краля Логман бил окован и строго охраняван. Бъорн Крепхенд разказва:

*Сигурно убежище не намери
синът на Гюдърьод.
Тръондерският крал отведе
от страната Логман.
Младият крал плени
край носовете
хитрия кралски син
там, където мечовете иззвистяха рязко.*

10. След това крал Магнус повел войската си към Бретландия. Когато стигнали в Онгюлсъйсънд, срещу него излязла местната войска, предвождана от двама ярли — Хюге Прюде^[8] и Хюге Дигре^[9]. Те веднага се впуснали в бой. Сражението било жестоко. Крал Магнус стрелял с лък, но Хюге Прюде бил покрит от горе до долу с броня, така че всичко освен очите му било покрито с метал. Крал Магнус изстрелял една стрела срещу него. Същото направил и някакъв войник от Хологаландия, който стоял до краля. Двамата стреляли едновременно. Едната стрела се забила в основата на носа на шлема на Хюге и той се килнал. Другата стрела попаднала в окото на ярла и минала през главата му. Говорят, че именно тази стрела била изстреляна от краля. Ярл Хюге загинал и бретландците отстъпили. Те дали много жертви. Бъорн Крепхенд разказва:

*В Онгюлсънд хъовдингът отреди
Хюге Прюде с живота да се раздели.
Оръжия размахваха насам-натам,
от лъка бързо иззвистя стрела.*

Било съчинено и следното:

*По броните стрели дрънчаха,
кралят стреля с мощ.
Тетивата кралска звънна,
кръв от шлема пръсна.
Стрели срещу щитове летяха,
врагове в битката загиваха.
А кралят хордаландски уби ярла
в жестокото сражение.*

В този бой победил крал Магнус и превзел Онгюлсьой, както и преди него кралете били превземали земи. Онгюлсьой бил една трета от Бретландия. След сражението крал Магнус обърнал посоката и повел войската си към Шотландия. Между него и крал Малколм,^[10] шотландския крал, тръгнали пратеници. Накрая двамата крале сключили мирен договор. Крал Магнус получил всички острови на запад от Шотландия, които се намирали на такова място, че от тях до континента се пътувало само по права линия. Когато крал Магнус стигнал до Салтире, изтеглил една шхуна през провлака на Салтире и с нея отплавал. Кралят сам стоял на руля. Той завладял цялата земя, която се намирала отляво на борда му. Салтире била обширна земя, най-плодородната и най-хубавата от Сюдеръй. Между Салтире и Шотландия има малък провлак, през който често преминавали дълги кораби.

11. През зимата крал Магнус останал на Сюдеръй. Хората му обикаляли по фиордите на Шотландия и превземали всички острови — населени и безлюдни за краля на Норвегия. Магнус взел Бядминя за жена на сина си Сигюрд. Тя била дъщеря на краля на Ирландия Миркяртан Тялвасон^[11], който управлявал и Кюнактер^[12]. През лятото крал Магнус повел войската си обратно към Норвегия. Ярл Арленд умрял от старост в Нидарос и го погребали там, а ярл Пол — в Берген. Скуфте, синът на Огмунд Турбергсон, бил известен феодал, който живеел в Гиске в Сюнмьоре. Той бил женен за Гюдрюн, дъщерята на Турд Фолесон. Техни деца били Огмунд, Фин, Турд и Тура, която била омъжена за Осулв Скулесон. Синовете на Скуфте били достойни за похвала млади хора.

12. Шведският крал Стайншел умрял приблизително по времето, когато загинали двамата Харалдовци. Кралят, който владевал в Свитюд след него, се наричал Хокон. След Хокон се възкачи на престола синът на Стайншел — Инге. Той бил почитан и могъщ крал, по-едър и силен от другите мъже в кралството. Бил крал на Свитюд, когато крал Магнус владевал в Норвегия. Магнус заявил, че от древни времена границата между двете страни била река Гота. Тя разделяла кралство Норвегия от кралство Швеция и Венерн от Вермландия. Крал Магнус предявил претенции за всички земи на запад от Венерн — Сюндал, Нурдал, Веар, Вардиняр и всички Марки^[13], които принадлежали към тях. От дълго време те обаче принадлежали на шведския крал, а жителите им плащали данъци на Вестерготландия. Хората в тези селища искали да останат поданици на шведския крал. Крал Магнус препуснал към Готландия с голямата си и силна войска. Когато стигнал до граничните селища, той оплячкосал и опожарил всички. Населението било принудено да му се предаде. Той стигнал до езерото Венерн, когато есента вече била напреднала. Запътил се към Квалденсьой и наредил да направят крепост от торф и трупи. Около крепостта изкопали ров и когато защитното съоръжение било готово, донесли храна и всичко необходимо. Кралят оставил в крепостта триста души с хъвдинги Фин Скуфтесон и Сигурд Юлстренг. Воините в дружината били най-добрите от кралската войска. После кралят се върнал във Викен.

13. Когато шведският крал разбрал какво прави Магнус, събрал войска и се понесъл слух, че се кани да тръгне срещу норвежците. Но се забавили с приготовленията и норвежците съчинили следното:

*Твърде дълго
Инге Бакбрай се кани да тръгне.*

Но когато ледът сковал водите на Венерн, крал Инге тръгнал с около трийсет хиляди души. Той пратил вестоносец в крепостта при норвежците и им казал да заминат с плячката си за Норвегия. На посланието на краля Сигурд Юлстренг отвърнал, че Инге трябва да измисли нещо друго, вместо да ги гони като стадо към обора, а преди всичко трябва да се приближи до крепостта. Пратениците отнесли

думите му на краля. Тогава Инге тръгнал с голямата си войска към острова. За втори път той изпратил хора при норвежците да им кажат да си тръгнат с оръжието си, дрехите и конете, но да не вземат със себе си това, което са откраднали. Норвежците отказали и двете войски започнали да се обстрелят. Кралят наредил да донесат камъни и клони и да напълнят рова. После донесли абордажни куки, вързали ги за дълги пръчки и ги закачили за стените на крепостта. Кралските воиници започнали да се катерят по стените. Тогава норвежците помолили за пощада и крал Инге им казал, че могат да излязат от там без оръжие и без горни дрехи. Когато норвежците излезли от крепостта, всеки от тях получил удар с пръчка. После всички те заминали за Норвегия, а хората от Марките минали на страната на крал Инге. Сигюрд, Фин и воините им отишли при крал Магнус и му разказали за неуспеха си.

14. През пролетта, веднага щом се разтопил ледът, крал Магнус повел голяма войска към Еlv и тръгнал по източния й бряг. Плячкосвал навсякъде, където стъпил кракът му в земите на шведския крал. Когато стигнал до Фоксене, той и войската му слезли от корабите на брега. След като преминали през някаква река, се озовали срещу войска от готи. Започнало сражение. Норвежците били разбити и отстъпили. Мнозина загинали край един водопад. Крал Магнус избягал, но готите го последвали и убивали всеки, когото настигали. Лесно се разпознавал крал Магнус поради едрия си ръст. Той носел червена военна туника върху ризницата си, а златистата му коса се спускала върху раменете. От едната му страна яздел Огмунд Скуфтасон, който бил също така едър и красив. Той казал на краля: „Дай ми робата си, кралю!“ Кралят го попитал: „Какво ще правиш с нея?“ „Искам я — настоял Огмунд, — давал си ми и по-големи подаръци.“ Наоколо се простирали широки полета и през цялото време норвежците и готите се виждали едни други. Изведнъж се появили стръмни планински склонове, които скрили гледката. Тогава кралят подал на Огмунд туниката си и онзи веднага я облякъл. После отново препуснали по полетата. Огмунд поел с хората си по един пряк път. Готите го взели за краля и препуснали след него. Тогава норвежкият крал се насочил към корабите си. Огмунд се измъкнал, макар и трудно, и стигнал невредим до корабите. След това крал Магнус отплавал надолу по река Гота и се отправил към Викен.

15. През лятото била уговорена среща на кралете при Кунгхеле край Еlv. На нея дошли норвежкият крал Магнус, шведският крал Инге и датският крал Айрик Свайнсон. Тримата сключили мирен договор помежду си. Когато се събрали хората за съвета, кралете се отделили от останалите и поговорили насаме. После се върнали на съвета и обявили мирния договор. Склочили го с условието всеки от тях да запази кралството, което са имали дедите му. Кралете трябвало да простят на воините си щетите и грабежите, които били извършили. И самите крале щели да си простят това един на друг. Крал Магнус щял да получи Маргрет, дъщерята на крал Инге, за жена. От този ден нататък хората я нарекли Жената на мира. Говорели помежду си, че не са виждали по-величествени крале от тях тримата. Крал Инге бил най-едрият и най-силният, изглеждал и най-властен. Крал Магнус бил най-смелият и най-бързият, а крал Айрик — най-красивият. Когато приключили с това, за което се били срещнали, тримата крале се разделили.

16. Крал Магнус получил Маргрет за кралица. Изпратили я от Свитюд в Норвегия с пищна свита. Крал Магнус имал вече няколко деца, които тук ще назовем. Един от синовете му се казвал Йойстайн. Родът на неговата майка не бил знатен. Другият се казвал Сигюрд и бил една година по-малък. Майка му се казвала Тура. Третият се казвал Улав и бил още по-малък. Майка му се казвала Сигрид и била дъщеря на Саксе от Вик, който бил известен човек в Тронхайм. Сигрид била наложница на краля.

Казват, че когато се върнал от грабителски поход от запад, крал Магнус донесъл нови привички и обичаи в обличането, които били характерни за западните страни. Хората носели обувки и имали къси жакети и наметала. Магнус получил прозвището Берфьот или Барбайн^[14]. Някои го наричали Магнус Високия. Трети му казвали Воинът Магнус. Той бил по-висок от другите. Имало знак, отбелязващ височината му, в църквата „Света Мария“ в Леговището, същата църква, която построили по нареддане на крал Харалд. На северната ѝ страна били изсечени три кръста в каменната стена. Единият показвал ръста на крал Харалд, другият — на Улав и третият — на Магнус. Знаците били сложени на такова място, че да е удобно да се целуват. Най-отгоре бил кръстът на крал Харалд, най-отдолу — кръстът на Магнус, а до двета бил кръстът на Улав.

17. Скуфте Огмюндсон се скарал с крал Магнус за наследството на някакъв човек, който бил починал. Скуфте го бил взел, а Магнус предявил претенции към него. Много пъти двамата разговаряли по този въпрос. Скуфте бил решен никога да не отстъпи на краля. Когато се срещнали, Скуфте припомnil на краля тяхното роднинство и това, че винаги му е бил приятел и го е подкрепял. Казал, че е достатъчно умен и добавил: „Няма да споря по този въпрос, кралю, ако нямам право. И тъй като приличам на дедите си, отстоявам правото си пред всеки човек, без да правя разлика между хората.“ Кралят държал на своето и не омекнал пред тези приказки. Скуфте си заминал.

18. При краля дошъл Фин, разговарял с него и го помолил да зачете правото на него и баща му в това дело. Кралят разсърдил. Тогава Фин казал: „Друго очаквах от Вас, кралю, а не да ми откажете правата, когато бях на Квалденсъй. Хората казаха, което беше самата истина, че тези, които останат там, са щели да бъдат, ако великодушието на крал Инге не беше по-голямо от Вашата загриженост. Мнозина смятат, че се върнахме засрамени оттам.“ Кралят не се притеснил особено и от тези думи и Фин си заминал.

19. Тогава Огмюнд Скуфтесон дошъл при краля. Влязъл при него и казал за какво е пристигнал. После помолил краля да зачете тяхното право и това на техния баща. Кралят отговорил, че е правилно, което той казва, и че те са неправомерно дръзки. Тогава Огмюнд казал: „Ти можеш да изкараш нещата такива, че правото да не бъде на наша страна, кралю, защото властта е в твоите ръце. Потвърждава се това, което казват, че повечето, които получават живота си като дар, отвръщат или с лошо, или с нищо. Бих искал и аз да ти кажа, че никога повече няма да ти служа, нито баща ми, нито който и да е от братята ми.“ И Огмюнд си тръгнал. Той и крал Магнус никога повече не се видели.

20. Напролет Скуфте Огмюндсон се приготвил да отплava от страната. Той имал пет дълги кораба и всички били добре оборудвани. Синовете му Огмюнд, Фин и Турд го придружили. Те прекалено късно се приготвили за път. Чак през есента отплавали за Фландерн и пристигнали през зимата. Рано на следващата пролет отплавали към Валандия, а през лятото минали през Нурвасюнд и през есента стигнали в Ромаборг. Там Скуфте умрял. По време на това пътуване починали и всичките му синове. Турд живял най-дълго от всички. Той

умрял на Сикильой. Казват, че Скуфте бил първият норвежец, който е плавал през Нурвасюнд. Този поход се прочул надлъж и нашир.

21. В Леговището, където сега почива крал Улав, веднъж се запалила една къща и пожарът се разпрострял наоколо. Тогава изнесли кивота на крал Улав от църквата и го поставили срещу огъня. В този момент притичал един глупав и неук човек. Той ударил по кивота и наругал Светия мъж. Заявил, че сигурно всичко ще изгори — и църквата, и другите къщи, защото той с нищо не им помогнал въпреки молбите. Но ето че всесилният Бог запазил църквата непокътната, но на неразумния мъж изпратил възпаление на очите още на следващата нощ и той останал да лежи там до Светия крал Улав и да моли за оправдение Всевишния. В същата църква човекът получил изцеление.

22. В Леговището се случило и още нещо. Една жена била доведена в църквата, в която почива крал Улав. Тя била толкова саката и изкривена, че и двата ѝ крака били извити навътре. Когато започнала горещо да се моли и да го призовава със сълзи на очи, светецът я изцелил от болестта и крайниците ѝ се изправили. Тя можела да ги употребява нормално като всички хора. Тръгнала си по обратния път здрава и щастлива.

23. Крал Магнус се приготвил да отплава от страната с голяма войска. По това време се навършили девет години, откакто станал крал на Норвегия.^[15] Той тръгнал на запад през морето с най-пищната войска, която е имало някога в Норвегия. Придружавали го всички знатни лица от страната: Сигурд Ранесон, Видкун Йонсон, Даг Айливсон, Серк от Согн, Йойвинд Улбоге — кралският коняр, Юлев Ранесон — братът на Сигурд, и много други. С цялата тази войска кралят се отправил на запад към Оркней, откъдето взел със себе си синовете на ярл Арленд — Магнус и Арлинг. После отплавал към Сюдеръй. Когато спрели в Шотландия, Магнус Арлендсон скочил през борда на кралския кораб през нощта и заплувал към сушата. Изкачил се на брега, запътил се към гората и се присъединил към дружината на шотландския крал. Крал Магнус повел войската си към Ирландия, където плячкосвали. Тогава на помощ му дошъл крал Миркяртан с голяма войска и те превзели голяма част от страната — Дъблин и Дъблиншир^[16]. През зимата крал Магнус останал в Кюнактер при крал Миркяртан. Оставил хора да управяват страната, която превзел. Когато пукнала пролетта, кралете заминали с войските

си на запад към Юлстер и водили много сражения там, и превзели страната. Те спечелили по-голямата част от Юлстер. Тогава Миркяртан се върнал в дома си в Кюнактер.

24. Крал Магнус подготвил корабите си и намислил да замине за Норвегия. Той оставил свои хора да управляват Дъблин. Корабите му стояли на рейд край Юлстер, готови за отплаване. Те смятали, че им трябват животни за клане и крал Магнус помолил крал Миркяртан да им изпрати няколко такива животни. Той определил пратениците да се върнат в деня преди месата за св. Бартоломеюс^[17]. Следобеда преди деня на месата обаче те още не били пристигнали. На следващия ден, когато слънцето изгряло, крал Магнус слязъл на брега с по-голямата част от войската си и тръгнал да търси хората си и животните. Времето било безветreno и слънцето греело силно. Пътят минавал през блата и тресавища. Над тях били прокарани мостчета и от двете страни имало малки гори. Когато навлезли далече навътре в сушата, стигнали до висок хълм, откъдето се виждало наоколо. Тогава видели голям облак прах навътре в страната. Обсъдили това помежду си. Някои предположили, че е ирландската войска, а други — че това са техните пратеници с животните. Останали да чакат.

Тогава Йойвинд Улбоге казал: „Кралю, какъв е смисълът на това пътуване? Мисля, че напредваш невнимателно. Ти знаеш, че ирландците са склонни към измяна. Измисли някакъв изход за войската.“ А кралят отвърнал: „Нека да построим бойните си редици и да бъдем готови в случай на измяна.“ И войската се строила. Кралят и Йойвинд излезли пред бойните редици. Крал Магнус носел шлем на главата си и червен щит с инкрустиран със злато лъв. На колана си бил запасал меча „Легбит“^[18]. Пластината между дръжката и острието била от зъб на морж, а самата дръжка била обвита със златни нишки. Оръжието било много красиво. Държал копие в ръката си, върху ризата си носел червена копринена туника. На гърдите и гърба ѝ бил извезан със златни копринени конци лъв. Казват, че никой не бил виждал дотогава по-величествен и дързък мъж. Йойвинд носел същата червена копринена туника като на краля. И той бил едър, красив мъж и велик боец.

25. Когато облакът прах наблизил, те разпознали своите хора, които идвали с много животни, получени от ирландския крал. Той бил спазил дадената пред крал Магнус дума. И войската на краля се

обърнала и тръгнала към корабите си. Било следобедно време. Когато обаче стигнали до блатата, им се случило нещастие. Срещу тях от всички храсти изскочили ирландски воини и се хвърлили да се бият. Скоро загинали много норвежци. Тогава Йойвинд казал: „Кралю, лошо тръгнаха нещата с войската ни, трябва да намерим изход.“ Кралят отвърнал: „Да свирят сбор на цялата ни войска под знамената и нека всички воини тук се скрият зад щитовете си като зад крепостна стена. После ще се изтеглим заднешком през блатата.“

Ирландците стреляли напористо и все пак и от тях мнозина загинали. Но винаги на мястото на мъртвия заставал жив. Най-долното блато било почти непроходимо. Там също загинали много норвежци. Тогава кралят викнал към Тургрин Шинлюе, който бил феодал от Опландия. Помолил го да мине през рова с дружината си. „Така ние ще ви прикриваме, за да не ви наранят. После ще излезете на онзи хълм там и ще стреляте по тях, докато ние минем през водата. Защото вие сте добри стрелци!“ Когато Тургрин и войниците му преминали през рова, метнали щитовете си на гръб и хукнали към корабите. Виждайки това, кралят казал: „Не като мъж се разделяш ти със своя крал. Неразумен бях, когато те направих феодал, а пренебрегнах Сигюрд Хюнд^[19]. Той никога нямаше да избяга така.“ Ранили крал Магнус. Едно копие минало през двете му бедра, точно над коленете. Той счупил дръжката му. След това нечия брадва се забила в гърлото на крал Магнус и тази рана се оказала смъртоносна за него. Воините му започнали да отстъпват. Видкюн Йонсон отнесъл меча „Легбит“ и кралското знаме на кораба. Последни от бойното поле се оттеглили той, Сигюрд Ранесон и Даг Айливсон. С крал Магнус загинали Йойвинд Улбоге, Юлв Ранесон и още много знатни мъже. Жертвите, които дали норвежките бойци, били повече от ирландските. Норвежците, които оцелели, заминали през есента за родината си. Арлинг, синът на ярл Арленд, загинал в Ирландия с крал Магнус. Когато войската, която се оттеглила от бойното поле в Ирландия, стигнала до Оркней и Сигюрд разбрал за гибелта на баща си крал Магнус, той решил да замине с войниците си. През есента отплавали за Норвегия.

26. Магнус управлявал Норвегия в продължение на десет години. По негово време в страната царял мир, но ежедневието на хората било трудно заради военните му походи. Крал Магнус бил

обичан от войниците си като никой друг владетел. Но земевладелците смятали, че бил жесток. Приятелите му говорели, че бил невнимателен, когато плячкосвал чужди страни. Кралят тогава отговарял: „Един крал трябва да води към слава, а не към дълъг живот!“ Крал Магнус загинал на около тридесетгодишна възраст.^[20] В същата битка Видкун убил палача на Магнус и се изтеглил от бойното поле с три рани. Затова синовете на краля го възнаградили със своето искрено приятелство.

[1] *Тингът на Йоре* се свикал през 1093 г. ↑

[2] *Най-тъмната нощ* — 2 февруари 1094 г. ↑

[3] *Крепхенд* — Вързания в ръцете. ↑

[4] *Вигярскале* — човек от Вигя. ↑

[5] *Салтире* — днес Кинтире в югозападна Шотландия. ↑

[6] *Светия остров* — остров Йона, Иколмкил, на който е живял св. Колумб. ↑

[7] *Нурьой* — северните Хибридски острови. ↑

[8] *Хюге Прюде* — Хюго Прекрасния от Монгомери. ↑

[9] *Хюге Дигре* — Хюго Пълния от Авранчес. ↑

[10] *Малcolm* — починал през 1093 г. Синът му Едгар станал крал в 1098 г. Вероятно именно той е сключил мирния договор с крал Магнус. ↑

[11] *Миркяртан Тялавасон* — син на Тирделвах, крал на Мюнстер през периода 1086–1119 г. и едновременно с това крал на цяла Ирландия. ↑

[12] *Кюнактер* — в Западна Ирландия. ↑

[13] *Марки* — старото название на пограничните селища. Тук става дума за северните Марки, днес в областта Вермландия. ↑

[14] *Берфьом, Барбайн* — Босия. ↑

[15] *Девет години, откакто станал крал...* — 1102 г. ↑

[16] *Дъблиншир* — земята около Дъблин. ↑

[17] *Месата на св. Бартоломеюс* — 23 август 1103 г. ↑

[18] „Легбим“ — Хапещият крак. ↑

[19] *Сигюрд Хюнд* — по-голям брат на Видкун Йонсон от Бяркьой. Наследил прякора от дядото на майка си Туре Хюнд. ↑

[20] *Крал Магнус* загинал през 1103 г. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.